

KAAKON SUUNTA

Kotkan-Haminan seudun kehityskuva 2040

Sisällys

Lukijalle	3
Kehityskuvan tavoitteet.....	4
Kotkan-Haminan seutu	5
Kehityskuvaprosessi.....	6
Seutusuunnittelu toteuttaa seutustrategiaa.....	6
Kehityskuvaa on laadittu vaiheittain.....	6
Seudun päättäjät mukana	8
Yhdyskuntarakenne suurenuslasin alla	8
Kehityskuvaa arvioitiin kolmena mallina.....	8
Vaikutusten kuvaus.....	10
Vaikutusten arviointia	12
Kaakon suunta 2040 kehityskuva.....	14
Kehityskuvan strategiset päälinjaukset.....	14
Keskusverkko.....	16
Asuminen ja maankäyttö	18
Liikenne.....	20
Palvelut ja elinkeinot	22
Seudullisen suunnittelun toimintamalli.....	24

Tulevaisuus ei noudata alueellisia rajoja – seutu muuttuu ympäröivän maailman mukana.

Lukijalle

Kädessäsi on Kotkan-Haminan seudun kehityskuva vuodelle 2040. Kehityskuvan on tilannut Kotkan-Haminan seutuvaltuusto, ja se on seudulla ensimmäinen laatuaan. Työtä on ohjannut ajatus siitä, että seutumme on toiminnallinen kokonaisuus, jonka puitteissa asukkaat, yritykset ja matkailijat elävät elämäänsä ottamatta kuntarajoja sen kummemmin huomioon. Tulevaisuus ei noudata alueellisia rajoja, vaan seutu muuttuu ympäröivän maailman mukana. Jotta elämän edellytykset säilyvät seudulla hyvinä, on katsottava rajojen ulkopuolelle ja yritettävä ymmärtää, mikä on seudun asema suuremmassa kokonaisuudessa.

Taustalla selvityksiä ja avointa vuorovaikutusta

Kehityskuvan taustatietona on käytetty selvityksiä seudun maankäytöstä, asumisesta, liikenteestä, palveluista ja elinkeinoista. Yhdessä ne muodostavat seudun yhdyskuntarakenteen. Rakenne ei kuitenkaan tule ymmärrettäväksi vain tietoa keräämällä. Tarvitaan run-

saasti vuorovaikutusta, jonka tarkoitus on avata ja muodostaa yhteinen käsitys seudun nykyisestä rakenteesta ja tulevaisuuden asettamista haasteista ja tavoitteista. Tästä vuorovaikutuksesta huolehtiminen on ollut keskeinen osa kehityskuvatyötä.

Eväitä yhteisiin valintoihin

Kehityskuva ei ota kantaa kuntarakenteeseen: työ on tarpeellinen hallinnollisista rajoista riippumatta. Seudun mahdollisuus vaikuttaa omaan tulevaisuuteensa riippuu ennen kaikkea siitä, ovatko toimenpiteet yhdensuuntaisia keskenään. Keskenään ristiriitaiset toimet estävät seutua kehittymästä. Kehityskuvan tarkoitus on lisätä ymmärrystä yhdyskuntarakenteen valintojen vaikutuksista ja antaa seudulle eväitä yhteisten valintojen tekemiseksi.

Työtä pitkällä tähtäimellä

Yhdyskuntarakenne on sidottu fyysiseen todellisuuteen. Sitä ei voi muuttaa nopeasti. Siksi kehityskuvan tähtäyspiste on asetettu kauas vuoteen 2040. Kehi-

tyksen aikajänteiden ennustaminen on epävarmaa, mutta voimme valita tulevaisuudesta yhteisen suunnan, jota kohti edetä. Yhdyskuntarakenne voi muuttua vähitellen toivotun kaltaiseksi, jos matkan varrella tehtävät valinnat ovat samansuuntaisia.

Kehityskuva koostuu useista teemakartoista, mutta myös sanallisista periaatteista ja tavoitteista. Tämä kehityskuva on pyritty rakentamaan siten, että kokonaiskuva rakentuu lukijalle pala palalta. Yksityiskohtaiseen tietoon ja prosessin eri vaiheisiin voi tutustua tarkemmin taustaselvitysten avulla.

Innostavia hetkiä seuturakenteen parissa!

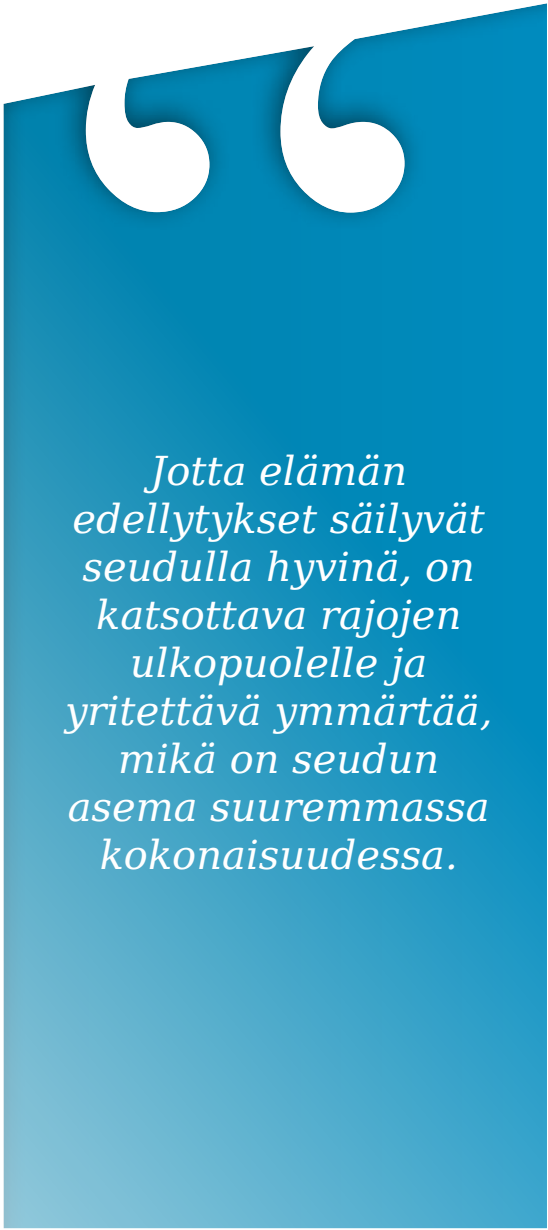
14.6.2012

KASSU-työryhmä

Markku Hannonen, Matti Filppu

Pirjo Kopra, Markku Uski, Ari Pietarinen,

Pauli Korkiakoski

*Jotta elämän
edellytykset säilyvät
seudulla hyvinä, on
katsottava rajojen
ulkopuolelle ja
yritettävä ymmärtää,
mikä on seudun
asema suuremmassa
kokonaisuudessa.*

Kehityskuvan tavoitteet

Kehityskuva on Kotkan-Haminan seudun kuntien (Hamina, Kotka, Miehikkälä, Pyhtää ja Virolahti) yhteinen näkemys tulevaisuuden seuturakenteesta, jota alueella kannattaa tavoitella. Se korostaa maankäytön, asumisen, liikenteen, palveluiden ja elinkeinojen (MALPE) muodostamaa toiminnallista kokonaisuutta. Kehityskuvassa sovitaan vuoteen 2040 tähtäävät seudun yhdyskuntarakenteen pääperiaatteet, jotka ovat lähtökohta tarkemmalle suunnittelulle. Kehityskuvassa sovitut päämäärät ja periaatteet toteutuvat kuntien kaavoitus- ja suunnittelutyön sekä erilaisten kehityshankkeiden kautta. Kehityskuva ohjaa seudun yhteisen yleiskaavan laadintaa.

Tehokasta yhteensovittamista

Kehityskuva luo perustan yhdyskuntarakenteen osatekijöiden yhteensovittamiselle eli ns. MALPE-ajattelulle Kotkan-Haminan seudulla. MALPE-yhteensovittaminen voidaan kiteyttää siten, että MAL-teemat (maankäyttö, asuminen ja liikenne) muodostavat

toimintaympäristön, jonka puitteissa PE-teemat (palvelut ja elinkeinot) pyritään toteuttamaan mahdollisimman tehokkaasti.

MAL-teemat ovat luonteeltaan hitaammin muuttuvia, ja niiden suunnittelu on julkisten toimijoiden vastuulla. Lisäksi MAL-teemojen suunnittelua ohjataan lainsäädännön avulla. Näistä teemoista voidaan laatia toimijoiden kesken muun muassa MAL-sopimus.

PE-teemat ovat seurausta palvelujen ja tuotteiden kysynnästä, joten ne edellyttävät dynaamisempaa suunnitteluotetta. Palvelut ja elinkeinot ovat jatkuvassa muutoksessa. MAL-teemojen on mahdollistettava muutokset ja pyrittävä ohjaamaan palvelujen ja elinkeinojen sijoitumista helposti saavutettaville alueille siten, että ne muodostavat eheitä kokonaisuuksia muun yhdyskuntarakenteen kanssa. Mahdollistaminen ja ohjaaminen ovat sisällöltään osin vastakkaisia, mutta ristiriidat voidaan välttää tunnistamalla ja

ymmärtämällä palvelujen ja elinkeinojen sijoittumislogiikka ja toisaalta käyttäjien tarpeet ja käyttäytymismallit (käyttäjälähtöinen suunnittelu).

Seudun yhteinen näkemys

Kehityskuva vahvistaa strategista näkemystä Kotkan-Haminan seudun yhdyskuntarakenteesta. Seudun kuntien sitoutumisen kautta kehityskuva vahvistaa pitkällä aikavälillä alueen elinympäristön viihtyisyyttä, arjen sujuvuutta sekä kilpailukyvyyn ja vetovoiman kehittymistä. Se myös tiivistää kuntien yhteistyötä ja edistää samanlaisia toimintaperiaatteita. Suunnitteluprosessin tavoitteena on ollut seudullisten vahvuuksien ja työnjaon mahdollisuuksien tunnistaminen siten, että seudun resurssien käyttöä ja toimenpiteiden vaikuttavuutta voidaan tehostaa.

Kehityskuvan tavoitteena on

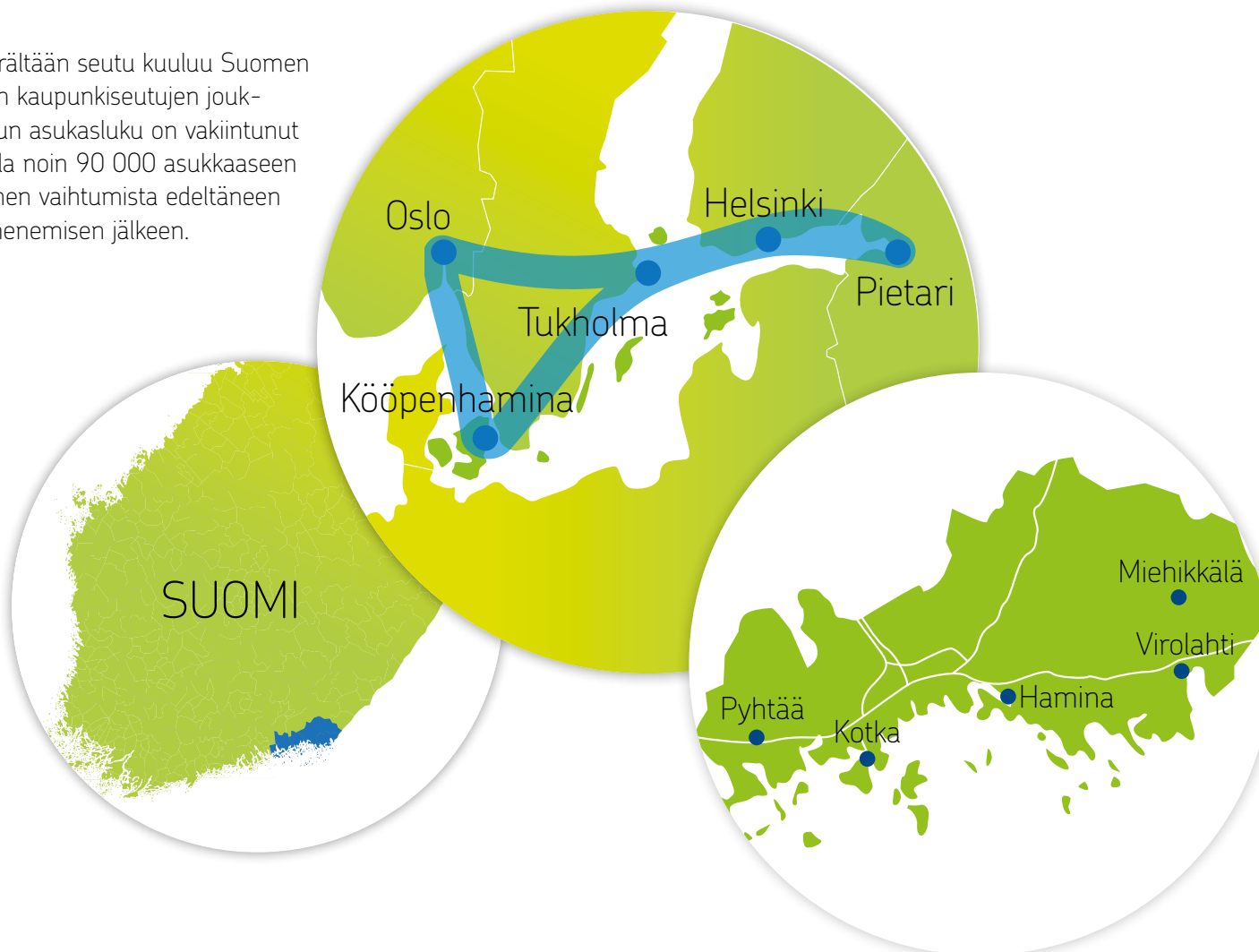
- 1.** muodostaa yhteinen näkemys seudun tavoiteltavasta yhdyskuntarakenteesta ja sen osa-alueista: maankäyttö, asuminen, liikenne ja palvelut
- 2.** vahvistaa seudun roolia vetovoimaisena ja hyvinvoivana keskuksena Itämeren kehityskäytävällä
- 3.** osoittaa alueet ja periaatteet, joiden mukaan vahvuuksia kehitetään
- 4.** havainnollistaa seudun toimintaa asukkaiden, yritysten ja vierailijoiden näkökulmista.

Kotkan-Haminan seutu

Kotkan-Haminan seutu sijaitsee Kaakkois-Suomessa Kymenlaakson maakunnassa. Seutuun kuuluvat Pyhtään, Virolahden ja Miehikkälän kunnat sekä Kotkan ja Haminan kaupungit. Yhtenäisen kaupunkivyöhyke ulottuu Pyhtään Siltakylästä Kotkan keskustaan ja Karhulan kautta Haminaan. Tärkeimpiä keskuksia yhtenäisen kaupunkivyöhykkeen ulkopuolella ovat Pyhtään, Virolahden ja Miehikkälän kuntakeskukset ja ilmettä rikastavat perinteiset maaseutukylät.

Kotkan-Haminan seutu sijaitsee hyvien liikenneyhteyksien varrella, pääkaupunkiseudun ja Pietarin metropolialueen läheisyydessä. Seutu on keskeinen osa Tukholma-Turku-Helsinki-Kotka-Pietari-kehityskäytävää. Seudun imago on vahvasti merihenkinen. Satamatoiminta ja logistiset yhteydet ovat alueen elinkeinoelämän kivijalka. Tulevaisuudessa seudun elinkeinoelämässä korostuvat vahvemmin myös tuulivoima, matkailu, kauppa ja digitaalinen liiketoiminta.

Asukasmäärältään seutu kuuluu Suomen keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoon. Seudun asukasluku on vakiintunut 2000-luvulla noin 90 000 asukkaaseen vuosituhannen vaihtumista edeltäneen väestön vähenemisen jälkeen.

Kehityskuvaprosessi

Seutusuunnittelu toteuttaa seutustrategiaa

Seutusuunnittelu pohjautuu seutustrategian tavoitteisiin maankäytön suunnittelu- ja kaavoitusyhteistyöstä sekä seutuyhteistyön kehittämisestä. Se on keskeinen osa strategian Asuminen ja elinympäristö-painopistealueen toteuttamista, mutta samalla se liittyy vahvasti myös seudullisten palvelujen sekä seudun elinkeinostrategian toteuttamiseen. Kotkan-Haminan kaupunkiseudun suunnittelua koordinoi ja ohjaa Kassu-työryhmä, jossa on edustajat kaikista seudun kunnista ja Kymenlaakson liitosta.

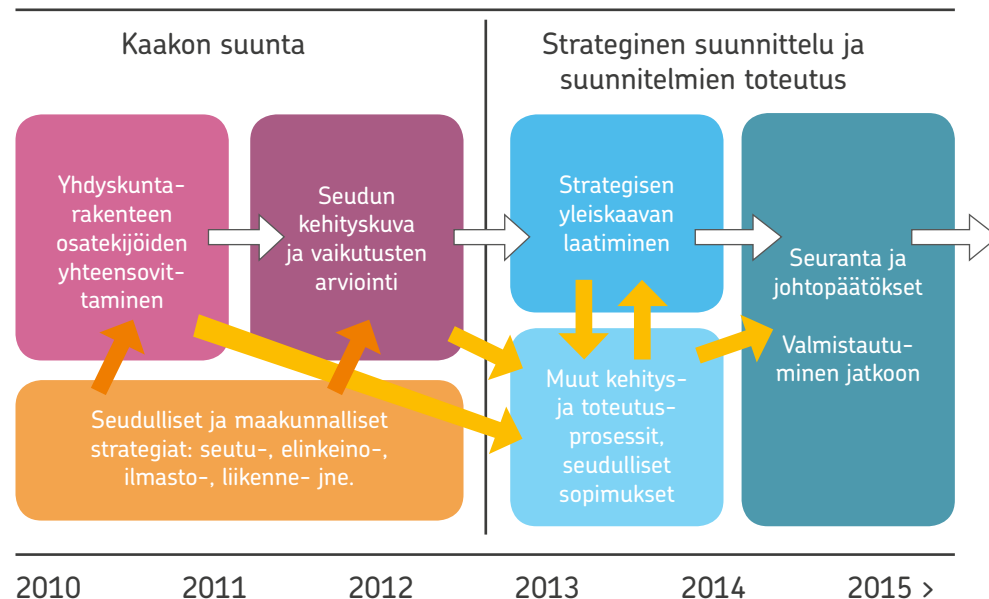
Seudun kehityskuvatyö toteutettiin seudun kuntien yhteisellä EAKR-rahoitteisella Kaakon suunta -hankkeella, jota hallinnoi Cursor Oy. Hankkeessa laadittiin Kotkan-Haminan seudun tulevaisuuteen tähtäävä kehityskuva sekä toimintamalli, jolla maankäyttöä, asumista, liikennettä sekä palveluja voidaan suunnitella jatkossa yhtenä kokonaisuutena. Kaakon suunta -hankkeessa muodostettiin seudulliset

Maankäytön, Asumisen, Liikenteen ja Palvelujen työryhmät (MALP), jotka olivat keskeisessä roolissa valmistelemassa seudun kehityskuvaa ja tehtyjä selvityksiä. Kehityskuva ja toimintamalli muodostavat pohjan Kotkan-Haminan seutusuunnittelulle jatkossa.

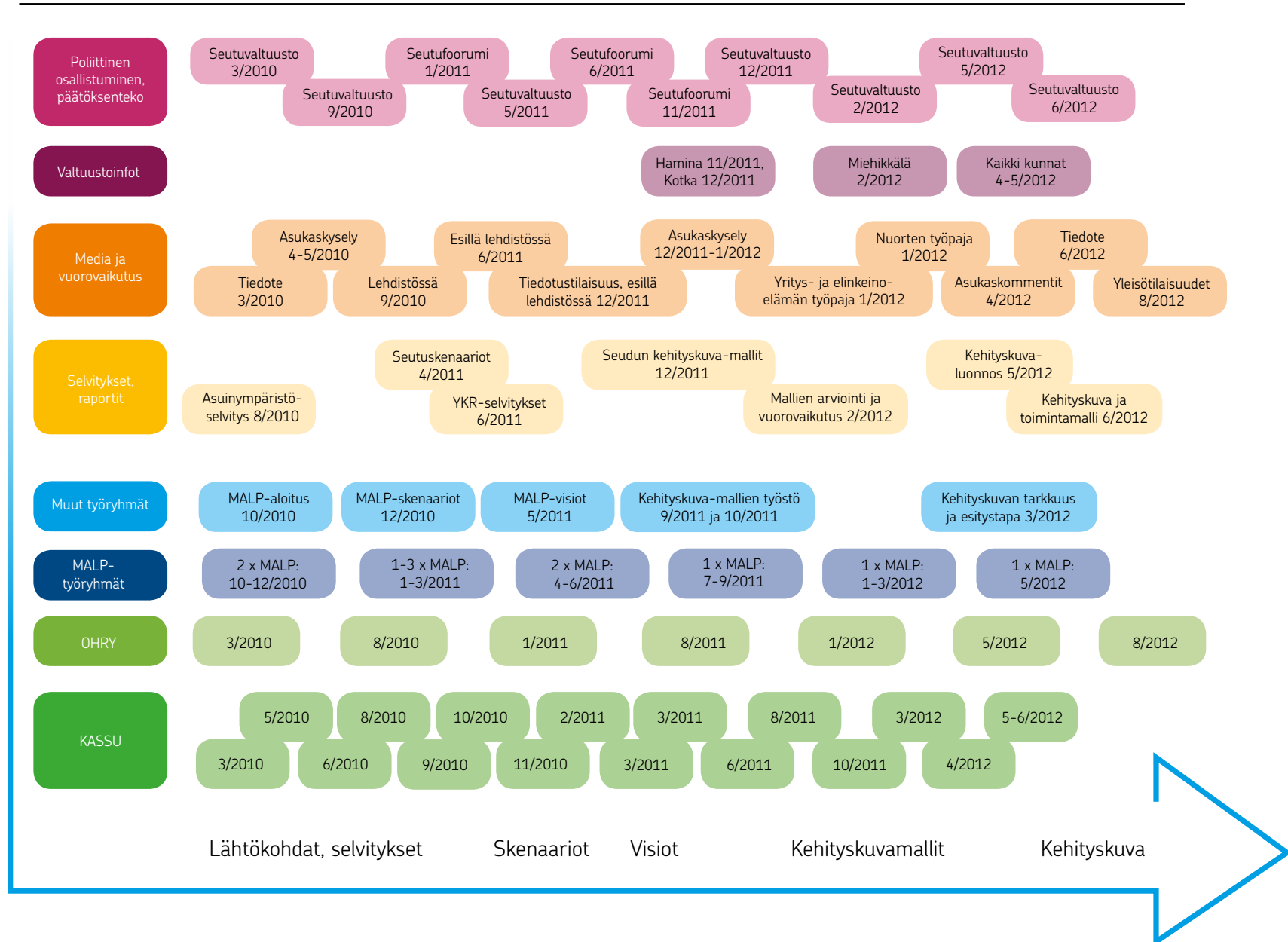
Kehityskuvaa on laadittu vaiheittain

Kotkan-Haminan seudun kehityskuva on laadittu neljässä vaiheessa: skenaariot, visiot, kehityskuvamallit ja kehityskuva. Skenaarioilla kuvattiin seudun mahdollisia tulevaisuuksia ja haettiin tulevaisuuden toimintaympäristön raja-arvoja. Niissä havainnollistettiin seudun mahdollisia muutoksia tulevaisuudessa sekä muutosten asettamia haasteita. Skenaarioita työstettäessä hahmotettiin maankäytön, asumisen, liikenteen ja palvelujen riippuvaisuussuhteita. Skenaariot on kuvattu tarkemmin raportissa *Kotkan-Haminan seutuskenaariot 2010-2040 - Kuvauksia seudun mahdollisista tulevaisuuksista*.

Kaupunkiseutusuunnittelu

Kehityskuvaprosessin kokonaisuus

Prosessin toisessa vaiheessa laadittiin yhdyskuntarakenteen visioita. Visiotar- kastelut tuotettiin erityisellä seutupeli- metodiikalla, jolla kuvattiin miten ske- naarioiden haasteisiin voidaan vastata ja minkälaista yhdyskuntarakennetta vas- taukset synnyttävät. Visiot muodostivat pohjan kehityskuvamalleille. Kehityskuva- malleissa kuvattiin maankäytön, asu- misen, liikenteen ja palvelujen erilaisia yhdistelmiä. Kehityskuvamalleista laadi- tiin raportti *Seutusunnittelun tavoitteen- na elinvoimainen tulevaisuus – Kotkan- Haminan seutu nykytrendin, kylämallin ja vyöhykemallin mukaan vuonna 2040*. Kehityskuvamalleista keskustelemalla ja niiden vaikutuksia arvioimalla laadittiin tässä raportissa esitettävä varsinainen Kotkan-Haminan seudun kehityskuva 2040.

Seudun päättäjät mukana

Seudun päättäjät osallistuivat kehitys- kuvan laatimiseen suunnittelun alusta saakka. Kehityskuvatyö on laadittu seu-

tuvaltuuston toimeksiannosta ja ohjauk- sessa. Seudun laajempi päättäjäjoukko osallistui suunnitteluun seutufoorumeis- sa, joissa myös tiedotettiin laatimispro- sessista. Foorumit ajoitettiin keskeisiin kehityskuvaprosessin välivaiheisiin (skenaariot, visiot, kehityskuvamallit) siten, että niistä saatu palaute toimi suunnannäyttäjänä seuraavien vaiheiden työstimiselle. Prosessin loppupuolella kehityskuvatyöstä keskusteltiin myös seudun kuntien valtuustoissa.

Yhdyskuntarakenne suurennuslasin alla

Prosessin skenaario- ja visiovaiheiden aikana analysoitiin kattavasti Kotkan- Haminan seudun yhdyskuntarakenteen nykytilanne ja kehityksen suunta. Sel- vitykset laadittiin yhteistyössä Kassun, seudun MALP-työryhmien, Suomen ympäristökeskuksen (SYKE), Strafica Oy:n ja FCG Finnish Consulting Group

Oy:n kanssa. Tehdyt selvitykset löyty- vät kokonaisuudessaan Kaakon suunta -hankkeen osaraporteista *Kotkan- Haminan seudun vyöhykkeet ja Kotkan- Haminan seudun yhdyskuntarakenteen selvitykset ja analyysi*. Selvitysten pohjalta laadittiin kehityskuvamallit ja Kotkan-Haminan seudun kehityskuva 2040.

Kehityskuvaa arvioitiin kolmena mallina

Seudun mahdollisia tulevaisuuden kehi- tyssuuntia tarkasteltiin tarkemmin kolmen kehityskuvamallin avulla: nykytrendi, ky- lämalli ja vyöhykemalli. Pohjatyö malleille tehtiin prosessin skenaario- ja visio- vaiheissa. Kehityskuvamalleilla kuvattiin vuoteen 2040 tähtääviä tavoitetiljoja, joita kohti kehitystä voidaan suunnata Kotkan- Haminan seudulla.

Tarkoituksena oli löytää seudun vahvuudet ja kehityssuunnat, joita kannattaa tavoitella.

Nykyisen yhdyskuntarakenteen trendejä Kotkan-Haminan seudulla

Väestö

- Seudun asukasmäärä on vuosituhannen vaihteen laskun jälkeen vakiintunut noin 90 000 asukkaaseen. Ilman radikaaleja muutoksia väestökehitys on hyvin tasaista myös tulevaisuudessa.
- Vanhemmat ikäluokat kasvavat voimakkaasti suhteessa muihin ikäluokkiin. Yli 75-vuotiaiden suhteellinen osuus väestöstä kaksinkertaistuu vuoteen 2040 mennessä. Tämä näkyy vanhempien ikäluokkien suuntautumisena kaupunkien ja kuntien keskustoihin. Samalla maaseutumaisten alueiden väestö vähenee.

Seuturakenne

- Seuturakenne muodostuu Siltakylä-Kotka-Karhula-Hamina-akselin yhtenäisestä kaupunki-vyöhykkeestä ja sitä ympäröivästä maaseutuvyöhykkeestä. Maaseutuvyöhykkeen tärkeitä keskuksia ovat Miehikkälän, Virolahden ja Pyhtään kuntakeskukset.
- Seudun taajamien pinta-ala on kasvanut vuosien 1990–2010 aikana lähes viidenneksen. Laajentuminen on tapahtunut pääasiassa taajamien reuna-alueilla. Samanaikainen väestön väheneminen on laskenut voimakkaasti taajamien asukastiheyttä.
- Asuntokuntakoko pienenee ja asuntojen keskikoko suurenee, joten asumisväljyys on seudulla kasvussa.

Liikkumismahdollisuudet

- Kotkan, Haminan ja Karhulan keskustat ovat liikkumismahdollisuuksiltaan seudun monipuolisimmat alueet. Päivittäiset toimet on mahdollista hoitaa niin jalan, pyörällä, joukkoliikenteellä kuin henkilöautolla. Keskustat ovat kerrostalovaltaisia alueita, joissa asukas- ja työpaikkatiheys ovat seudun korkeimmat.
- Seudun joukkoliikennevyöhykkeet painottuvat Kotkansaaren, Karhuvuoren, Karhulan ja Haminan välille. Lisäksi joukkoliikennekäytävät ulottuvat Mussaloon, Jäppilään, Koivulaan sekä Suulisniemeen. Intensiivisintä joukkoliikenne on Kotkansaarella, Karhulassa ja Karhuvuoressa.
- Työpaikkoja on eniten autovyöhykkeellä, keskustamaisilla jalankulkuvyöhykkeillä ja jalankulun reunavyöhykkeillä. 1990-luvun jälkeen työpaikat ovat lisääntyneet eniten autovyöhykkeellä.
- Useamman kuin yhden auton omistus asuntokunnissa on lisääntynyt voimakkaasti. Moniautoisuudella on selkeä yhteys yhdyskuntarakenteelliseen sijaintiin: väljemmillä ja syrjäisemmillä alueilla autonomistus on selvästi yleisempää kuin tiiviimmillä lähempänä keskustaa sijaitsevilla alueilla.

Tarkoituksena oli löytää sellaiset seudun vahvuudet ja kehityssuunnat, joita kannattaa tavoitella ja joiden edistämiseen seudun kunnat voivat sitoutua. Malleista käytiin laajaa keskustelua niin asukkaiden, poliittisten päättäjien kuin erilaisten työryhmienkin kanssa. Keskustelun lisäksi vaikutuksia arvioitiin paikka- ja tilastotietojen perusteella.

Nykytrendi – kehityksen keskipiste kunnissa kuvasi nykyisenkaltaisen kehityksen tuloksena muodostuvaa tulevaisuutta. Mallin vahvoina ohjaavina tekijöinä olivat taloudelliset tehokkuuspaineet ja väestön vanheneminen, mitkä korostivat keskittämistä kokonaisvaltaisesti eri sektoreilla. Nykytrendissä Haminan ja Karhulan keskusten rooli säilyi entisellään ja Kotkan kaupunki oli seudun selkeä keskus. Siltakylä nousi Pyhtään keskuspaikaksi ja Vaalimaalle muodostui rajaliikenteeseen tukeutuvaa kauppaa. Asumisessa korostui nykyisenkaltaisen taajama-alueiden laajentuminen pientaloasutuksen lisäilyssä.

Kylämalli – kestävää hyvinvointia lähellä luontoa havainnollisti ihmisten arvomaailman muutosta. Malli korosti asukkaiden toimintaan heijastuvina arvoina yhteisöllisyyttä, rauhallisuutta, luonnonläheisyyttä ja kestävyyttä. Seurakennetta määrittivät hajautuminen ja paikallisuus energiahuollosta liikenteeseen ja asumiseen asti. Kaupungit säilyttivät asemansa tärkeimpinä keskuksina, mutta kehittämistoimenpiteet kohdistettiin voimakkaammin vahvistamaan nykyisiä kaupunginosia ja vahvimpia kyliä. Mallissa ei sallittu taajama-alueiden laajentumista.

Vyöhykemalli – kansainvälinen ja vireästi vetovoimainen korosti voimakkaaimmin seudun kansainvälisyyttä ja vaikuttavuutta Itämeren ympäristössä. Malli tukeutui vahvasti E18-moottorien linjaukseen ja potentiaalin hyödyntämiseen. Mallin mukaisesti uusi kasvu ohjattiin Kotkasta, Karhulasta ja Haminasta kehitettävälle yhtenäiselle kaupunkialueelle sekä E18-tiehen kytkeytyviin keskuksiin.

Mallissa Karhulan asema korostui seudun toiminnallisena ja liikenteellisenä solmu-kohtana.

Vaikutusten kuvaus

Kehityskuvan vaikutuksia on arvioitu kehityskuvamallien vaikutusten pohjalta. Arvioinnissa käytettiin sekä maltillista 6 000 asukkaan että voimakasta 30 000 asukkaan kasvua. Vaikutuksia on arvioitu laskennallisesti (yhdyskuntatalous, liikumistarve, kulkutapojen käyttö, päästöt jne.) ja laadullisesti (keskustojen elinvoimaisuus, suhde alueellisiin strategioihin, alueen kilpailukyky jne.). Kehityskuvamallien vaikutusten arviointi on kokonaisuudessaan kuvattu raporteissa *Kotkan-Haminan seudun kehityskuvavaihtoehtojen yhdyskuntarakenteellisten vaikutusten arviointi* (SYKE) ja *Kehityskuvamallien vaikutusten arviointi* (Kassu, Strafica/FCG Oy). Kotkan-Haminan seudun kehityskuva on muodostettu yhdistämällä kehityskuvamallien parhaita ominaisuuksia. Kehityskuvan muodostaminen on ollut vaiheit-

tainen prosessi, johon ovat vaikuttaneet seuraavat päätelmät kehityskuvamalleista:

- Vyöhykemallin laskennalliset vaikutukset ovat parhaat sekä maltillisella että voimakkaalla kasvulla.
- Nykytrendin laskennalliset vaikutukset ovat lähellä vyöhykemallin vaikutuksia maltillisella kasvulla, mutta voimakkaalla kasvulla vaikutukset ovat heikoimmat.
- Kylämalliin liittyvät vahvuudet voidaan hyödyntää vain kohtuullisen voimakkaalla kasvulla.

Vaiheittain kohti kehityskuvaa

Tavoitteen mukaista kehityskuvaa kohden edetään kasvun mahdollistamalla vauhdilla. Eteneminen tapahtuu vaiheittain siirtymällä nykytrendin mukaisesta mallista vyöhyke-malliin. Samanaikaisesti vahvistetaan kuntakeskuksia ja elinvoimaisia kyliä. Kyse on vaativasta prosessista, jossa tavoitteiden saavuttaminen edellyttää asioiden toteuttamista järjestelmällisesti ja hallitusti.

Maltillisen kasvun aikana maankäyttöä on kehitettävä mahdollisimman pitkälle nykyistä rakennetta ja monipuolisten liikkumismahdollisuuksien vyöhykkeitä vahvistaen. Lisäksi on varauduttava Sil-takylä-Kotka-Karhula-vyöhykkeen sekä Haminan täydennysrakentamiseen ja tiivistämiseen. Muissa kuntakeskuksissa ja kylissä uudisrakentaminen kohdistetaan jalankulkuetäisyydelle (1–2 km) nykyisistä keskuksista ja niiden palveluista.

Kehityskuvaa kohden edetään kasvun mahdollistamalla vauhdilla.

Vaikutusten arviointia

Yhdyskuntarakenteen eheys

Ikääntymisestä johtuva asukastiheyden aleneminen voidaan estää, jos kehityskuva toteutetaan edellä mainitulla tavalla. Seudulla on paljon jalankulku- ja pyöräilyetäisyyksillä keskustapalveluista sijaitsevia alueita, joiden käyttöä voidaan tehostaa merkittävästi. Ydinkaupunkivyöhykkeen täydennyssuunnitelmat toteutetaan kasvun mahdollistamalla vauhdilla ja ennalta sovitussa järjestyksessä, jolloin kehittämispanokset eivät pirstaloitu. Näin turvataan sekä palveluihin että liikennejärjestelmiin kohdistuvien investointien tehokas käyttö ja kasvun mahdollistamien hyötyjen saavuttaminen.

Päästömäärän kehitys

Liikenteestä ja liikkumisesta aiheutuvat päästöt ovat kehityskuvassa lähes vyöhykemallin tasolla. Oleellinen päästömääriin vaikuttava tekijä on kuntakeskuksien ja elinvoimaisien kylien kasvun hallinta ja

ohjaaminen siten, että kasvu tukeutuu kuntakeskusten ja kylien kevytliikennevyöhykkeisiin. Ydinkaupunkivyöhykkeellä kasvu voidaan kohdistaa pääosin nykyisten joukkoliikennevyöhykkeiden ja palvelujen piiriin, jolloin autoistuminen ei lisäänty oleellisesti nykyiseen verrattuna.

Aluerakenteellinen asema

Kehityskuvassa korostuvat vyöhykemallin periaatteet, jotka mahdollistavat Kotkan-Haminan seudun aluerakenteellisen painoarvon kasvamisen. Nykyisen vahvan logistisen palvelukeskittymän lisäksi seudusta on mahdollista muodostaa entistä vahvempi Itämeren alueen ja eteläisen Suomen matkailun ja kaupan kohtaamispaikka.

Palvelujen kehittämisedellytykset

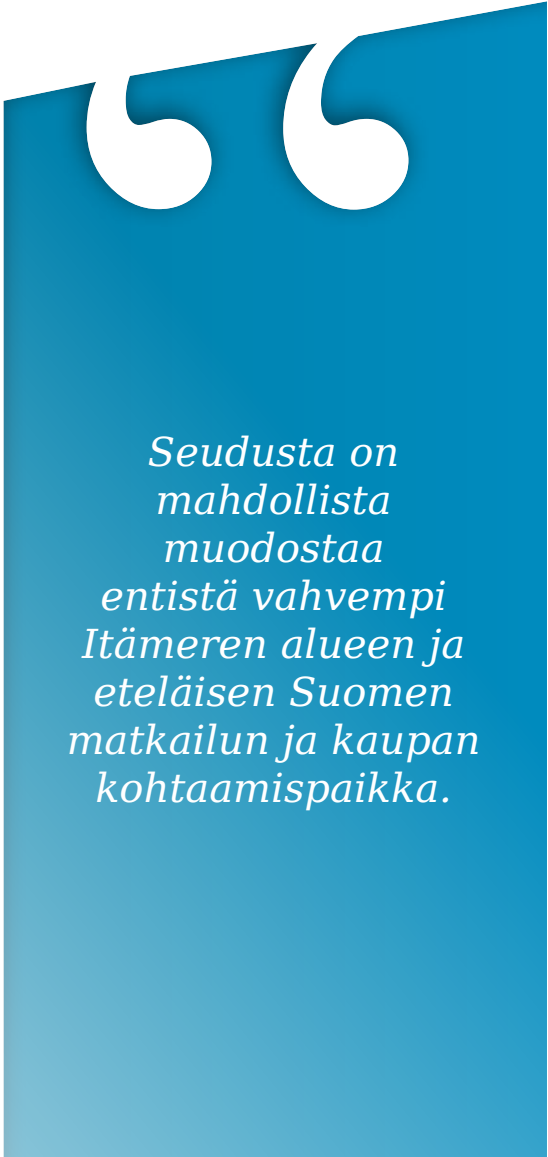
Kehityskuvan palvelujen kehittämisedellytykset ovat hyvät. Valtaosa kasvusta kohdistuu olemassa olevaan palvelurakenteeseen, joten kehityskuva tukee olemassa olevien palvelujen säilymistä ja mahdollistaa myös niiden kehittämisen. Ydinkaupunkivyöhykkeellä kaupallisten

palvelujen kysyntä lisääntyy. Palveluja voidaan kehittää erityisesti E18-käytävään ja Kotkan keskustaan tukeutuen. Ydinkaupunkivyöhykkeelle kohdistuva täydennysrakentaminen ja tiivistäminen mahdollistavat myös julkisten palvelurakenteiden kehittämisen.

Kuntakeskuksissa ja kylissä, joissa on palvelukeskus, voidaan pääosin turvata nykyisten kaupallisten ja julkisten palvelujen säilyminen. Resurssit eivät kuitenkaan riitä palvelujen kehittämiseen tai lisäämiseen nykyisestä. Tämä ei koske E18-liikennekäytävää ja sen matkustajavirtoihin tukeutuvia palveluja.

Liikkumisen edellytykset

Liikkumisen edellytykset paranevat ydin-kaupunkivyöhykkeellä, jossa toimintojen saavuttaminen joukko- ja kevytliikenteellä on helpompaa rakenteen tiivistyessä. Uusi Kotkan itäinen yhteys parantaa Kotkan keskustan, Itä-Kotkan ja Karhulan välistä yhteyksiä. Nykyinen valtatie muuttuu seututieksi E18-tien valmistuttua. Ras-

Seudusta on mahdollista muodostaa entistä vahvempi Itämeren alueen ja eteläisen Suomen matkailun ja kaupan kohtaamispaikka.

kaan ja pitkänmatkan liikenteen siirtymisen uudelle moottoritielle lisää paikallisen liikenteen toimivuutta seututiellä. Kuntakeskusten yhteydet ydinkaupunkivyöhykkeelle nojautuvat henkilöautoliikenteeseen, vaikka joukkoliikenne pyritään turvaamaan keskusten välillä.

Suuret kehittämishankkeet

Kehityskuvassa on huomioitu E18-tien mahdollisuudet palvelujen kehittämisessä sekä tahtotila turvata riittävät resurssit keskustojen kehittämiseksi. Ydinkaupunkivyöhykkeen täydentyminen ja Karhulan roolin vahvistuminen mahdollistavat edelleen Helsinki-Pietari-radan toteuttamisen. Nämä luovat myös entistä paremmat edellytykset radan ja nykyisen rakenteen toiminnalliselle yhteenkytkennälle riippumatta siitä, mihin mahdollinen seudullinen asema sijoittuu.

Yhdyskuntataloudelliset vaikutukset

Kehityskuvan yhdyskuntataloudelliset kustannukset ovat samaa suuruusluokkaa

kuin vyöhykemallille lasketut kustannukset, vaikka kyliin kohdistuva kasvu heikentää jonkin verran tunnuslukuja. Kustannuksiin vaikuttaa oleellisesti se, miten hyvin ydinvyöhykkeen ulkopuolelle kohdistuvaa kysyntää onnistutaan ohjaamaan kuntakeskuksiin ja eläviin kyliin.

Tasapainoista kehittämistä

Kehityskuva tukee seudullisia kehittämisstrategioita ja mahdollistaa alueen tasapainoisen kehittämisen. Resurssit kohdistetaan tehokkaasti eri alueiden kehittämisedellytysten mukaan.

Kehityskuvan keskeisessä roolissa ovat matkailun ja yliaalueellisen kaupallisen roolin vahvistaminen. Näihin teemoihin liittyen korostetaan yhtenäisen kaupunkivyöhykkeen ja E18-tien merkitystä sekä Vaalimaan kehittämistä. Aluerakenteellisen roolin vahvistuminen tukee myös Helsinki-Pietari-radan tarvetta.

*Kehityskuva tukee
seudullisia kehittämisstrategioita
ja mahdollistaa alueen
tasapainoisen kehittämisen.*

Kaakon Suunta

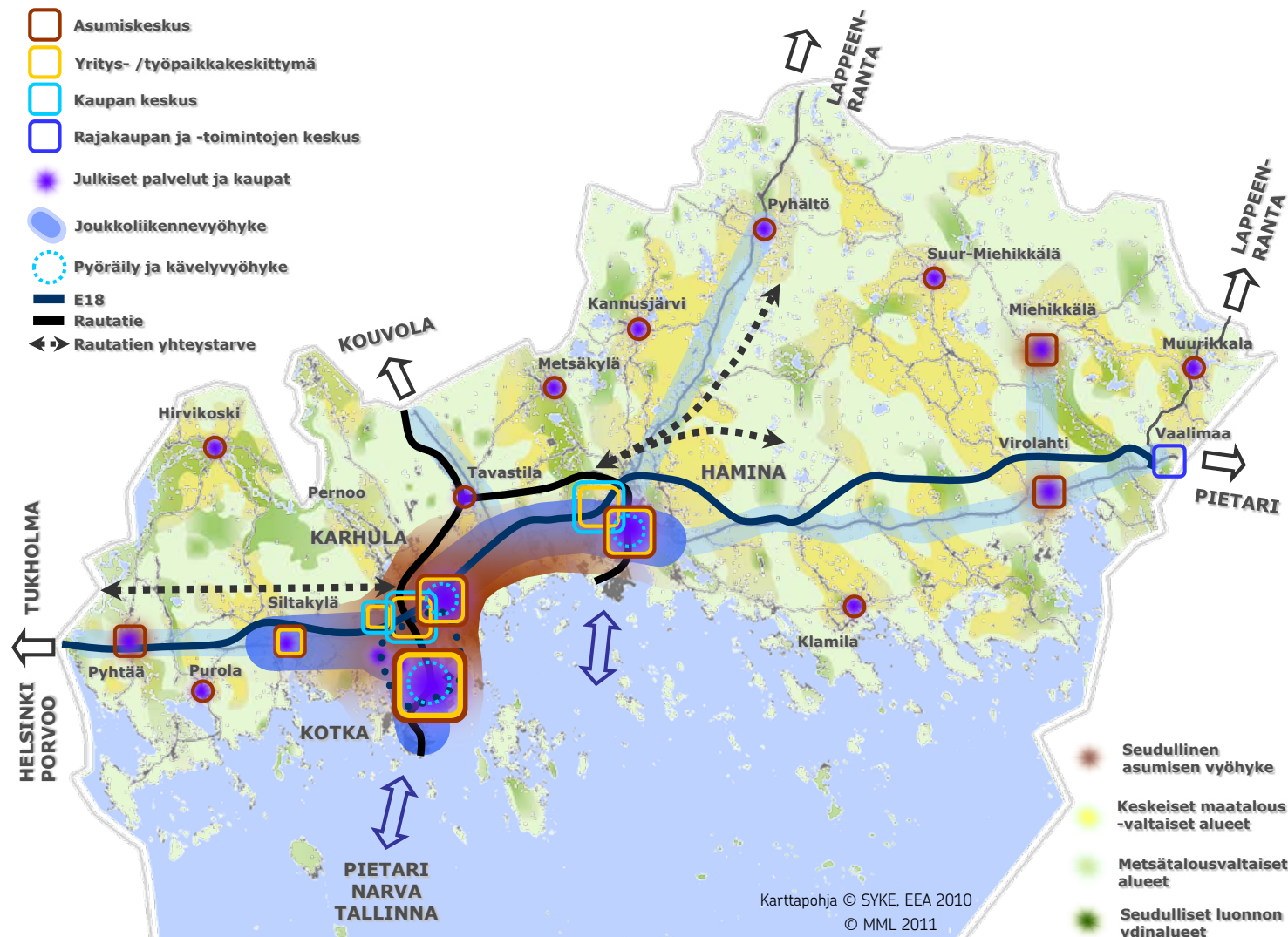
Kotkan-Haminan seudun kehityskuva 2040

Seuraavaksi esitellään Kotkan-Haminan seudun kehityskuva vuodelle 2040. Kehityskuvakartta on yhdistelmä teemakarttojen tärkeimmistä kokonaisuuksista. Se osoittaa seudun yhdyskuntarakenteen kehittämisen periaatteet yleisellä tasolla. Erillisiä teematarkasteluja ovat keskusverkko, asuminen ja maankäyttö, liikenne sekä palvelut ja elinkeinot.

Kehityskuvan strategiset päälinjaukset

1) Rakennetaan seudusta kansainvälisesti näkyvä kokonaisuus osana Tukholma-Turku-Helsinki-Kotka-Pietari-kehityskäytävää. Hyödynnetään E18-tien tarjoama tunnettuus ja taloudellinen dynamiikka. Edistetään E18-kehityskäytävähankkeen tuloksia ja luodaan maankäytöllisiä edellytyksiä.

2) Seudullinen maankäyttöratkaisu perustuu olemassa olevan palvelu- ja työpaikkarakenteen hyödyntämiseen

siten, että kasvu ohjataan kuntatalouden, liikenteen, ympäristön ja viihtyvyyden kannalta kestävällä tavalla.

a. Maankäyttöratkaisut toteutetaan joko nykyisiä joukkoliikennekäytäviä tiivistäen tai uusien alueiden riittävän tehokkaina kokonaisuuksina, jotta niille voidaan tuottaa sekä palvelut että joukkoliikennetarjonta.

b. Eheytetään Karhulan yhdyskuntarakennetta ja kehitetään Karhulaa seudun liikenteen solmukohtana.

c. Vahvistetaan kylärakenteen toimintaedellytyksiä erityisesti matkailun ja siihen liittyvien toimintojen osalta.

3) Asuinrakentamisen painopiste on Siltakylä-Kotka-Karhula-Hamina-vyöhykkeellä. Vyöhykkeen ulkopuoliselle maaseutumaiselle alueelle asettuvat asukkaat ohjataan elinvoimaisiin taajamiin ja kyliin, joissa päivittäiset palvelut ovat saavutettavissa kevytliikenteellä. Ensisijaisesti vahvistetaan olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta. Jos yhdyskuntarakennetta on silti laajennettava, on

a. laajennusalue toteutettava tarkkaan harkitusti

b. laajennusalueen toteutettava seudullista kokonaisuutta

c. laajennusalueella luotava edellytykset joukkoliikenteelle.

4) Työpaikat, palvelut ja kauppa ohjataan siten, että ne tukevat olemassa olevien keskusten kehitystä tai siten, että ne ovat hyvin saavutettavissa myös kestävällä kulutavoilla (joukko- ja kevytliikenteellä).

a. Vahvistetaan kaupan toimintaedellytyksiä ensisijaisesti olemassa oleviin kaupan keskittymiin.

b. Hyödynnetään E18-tien mahdollisuuksia siten, että seutu muodostaa eheän kokonaisuuden, ja tien vaikutukset eivät johda yhdyskuntarakenteen hajautumiseen.

c. Vahvistetaan seudun vetovoimaa ja muuntautumiskykyä osoittamalla monipuolinen työpaikka-alueiden kokonaisuus.

d. Selkeytetään alueiden keskinäiset roolit.

5) Maankäytössä varaudutaan Helsinki-Pietari-radan ja Kotkansaaren itäisen yhteyden toteutumiseen.

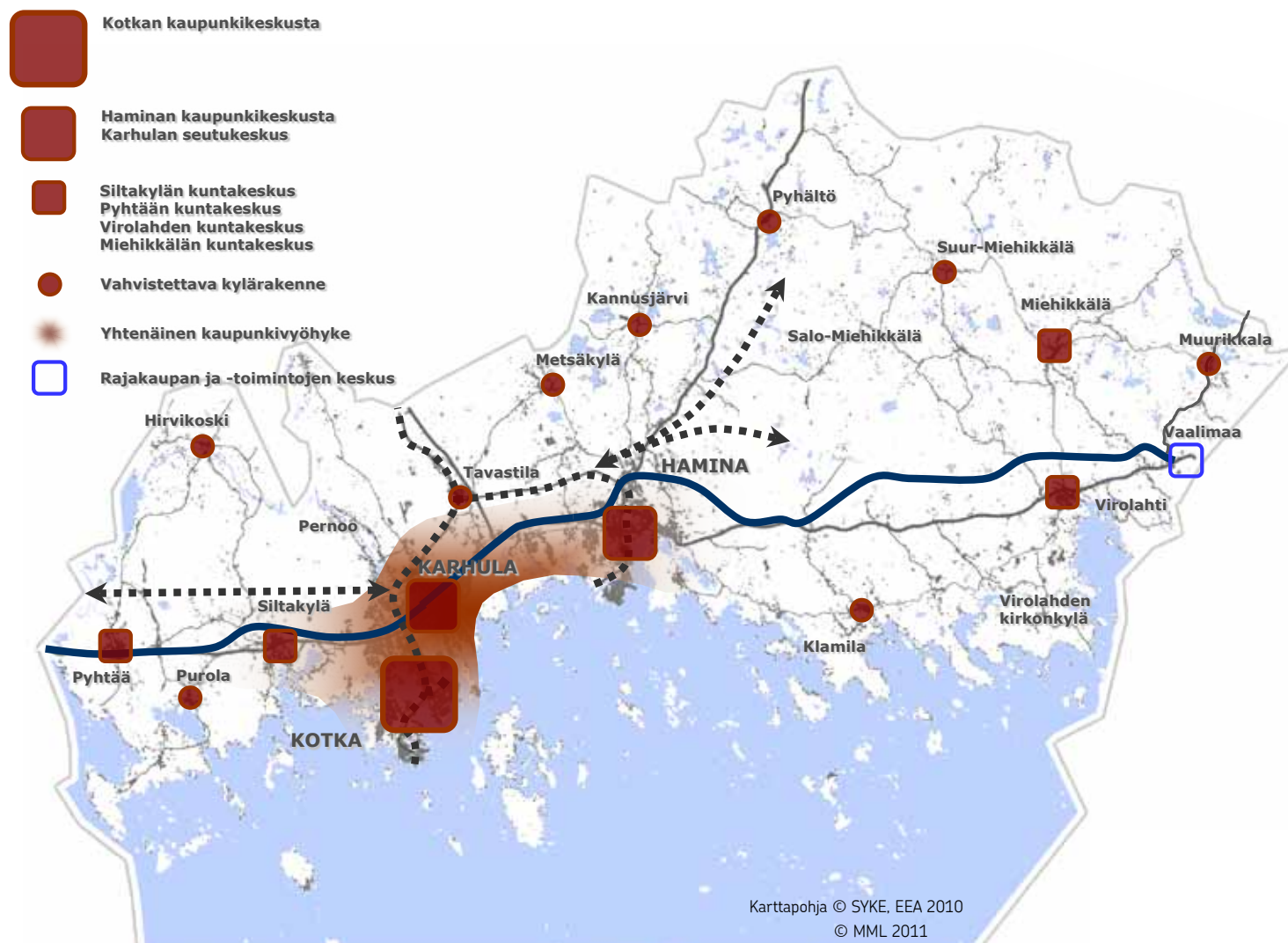
Rakennetaan seudusta kansainvälisesti näkyvä kokonaisuus osana E18-kehityskäytävää. Kasvu ohjataan kuntatalouden, liikenteen, ympäristön ja viihtyvyyden kannalta kestävällä tavalla.

Keskusverkko

Kotkan-Haminan seudun tulevaisuuden yhdyskuntarakenne ja toiminta kytkeytyvät vahvasti nykyiseen keskusverkkoon ja sen vahvistamiseen. Siltakylä-Kotka-Karhula-Hamina-vyöhyke muodostaa seudun toiminnallisen keskuksen ja yhtenäisen kaupunkivyöhykkeen. Yhtenäistä kaupunkivyöhykettä ympäröivä maaseutuvyöhyke tukeutuu elinvoimaisten taajamien ja kylien verkostoon. Rakenne tukee E18-tien hyödyntämistä ja raideliikenteen edistämistä.

Yhtenäisellä kaupunkivyöhykkeellä suuri vaikutus seudun eheyteen ja arjen sujuvuuteen

Yhtenäisellä kaupunkivyöhykkeellä sijaitsee valtaosa seudun asukkaista, työpaikoista ja palveluista. Siksi tämän alueen kehittämisellä on myös suurimmat vaikutukset seudun eheyteen ja arjen sujuvuuteen. Kaupunkiseudun kehityksen moottoreina toimivat Kotkan ja Haminan

kaupunkikeskustat sekä Karhulan seutukeskus. Niiden asemaa vahvistetaan monipuolisten liikkumismahdollisuuksien keskuksina. Erityisesti hyödynnetään keskustojen jalankulkuvyöhykkeiden ja muiden lähialueiden potentiaalia. Niihin sijoitetaan aktiivisesti keskustahakuisia julkisia ja kaupallisia palveluita, monipuolisesti työpaikkoja ja riittävästi laadukkaita asumismahdollisuuksia. Siltakylä täydentää yhtenäistä kaupunkivyöhykettä esimerkiksi monipuolisilla asumismahdollisuuksilla ja kuntakeskuksen palveluilla. Yhtenäistä kaupunkivyöhykettä kehitetään vahvistamalla joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä.

Maaseutuvyöhykkeen elinvoimaisuutta edistetään

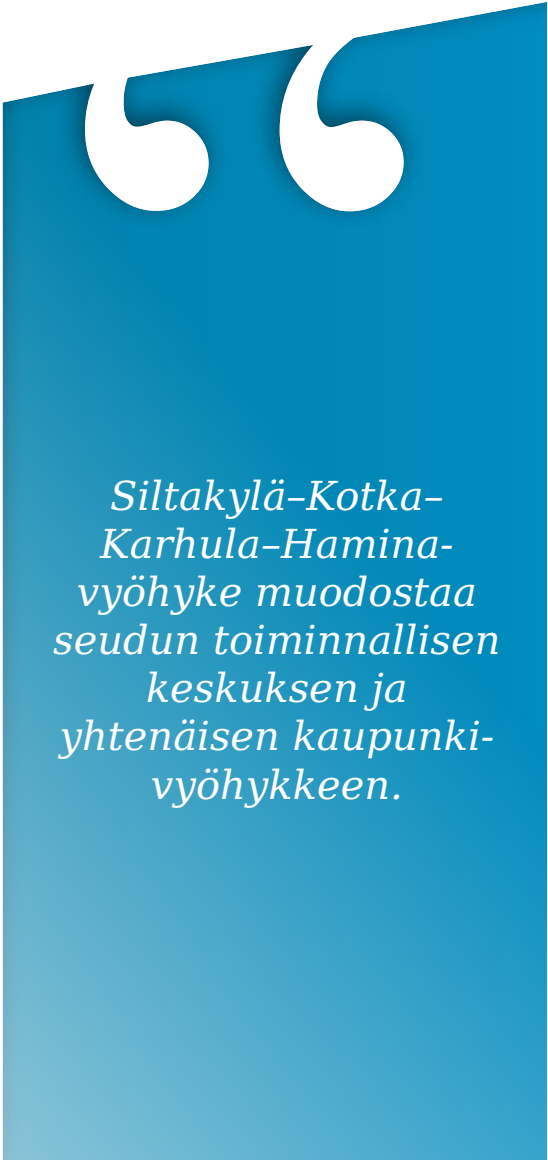
Pyhtään, Miehikkälän ja Virolahden kuntakeskuksia kehitetään maaseutuvyöhykkeen ydinalueina. Niitä täydentävät elinvoimaiset kylät Hirvikoski, Purola, Tavastila, Metsäkylä, Kannusjärvi, Pyhältö, Klamila, Suur-Miehikkälä ja Muurikkala.

Ohjaamalla uudet asukkaat ja kohdistamalla kehittämistoimenpiteet näihin keskuksiin ja kyliin edistetään maaseutuvyöhykkeen elinvoimaisuutta myös tulevaisuudessa. Kehittämistavoitteena on työpaikkojen ja päivittäin tarvittavien palvelujen löytyminen näistä keskittymistä. Maaseutuvyöhykkeellä korostetaan perinteisiä maa- ja metsätalouselinkeinoja, minkä lisäksi edistetään matkailupalveluja, energiantuotantomahdollisuuksia sekä E18-kehityskäytävään liittyviä toimintoja. Nämä seudun nousevat elinkeinot voivat avata uusia kehittymismahdollisuuksia myös muissa kuin kehityskuvassa esille nostetuissa kylissä. Tässä esitetyt elinvoimaiset kylät kuvastavat siis niitä kyliä, joilla on tämän hetken tiedon perusteella otollisimmat kehittymismahdollisuudet tulevaisuudessa.

Vaalimaan merkitys kasvussa

Vaalimaan rajakaupan ja -toimintojen keskuksella tarkoitetaan rajan välitöntä läheisyyttä hyödyntävien toimintojen ko-

konaisuutta, johon kuuluvat rajanylitystä ja rajavalvontaa palvelevien toimintojen lisäksi kaupan, palveluiden, logistiikan ja tuotannon alueet. Rajaa hyödyntävien toimintojen kehittämisellä tuetaan Virolahden ja Miehikkälän elinvoimaisuuden lisäksi koko seudun kehittymistä. Vaalimaan kehittäminen on tärkeää myös kansallisen ja kansainvälisen talouden, elinkeinoelämän ja liikenteen kannalta.

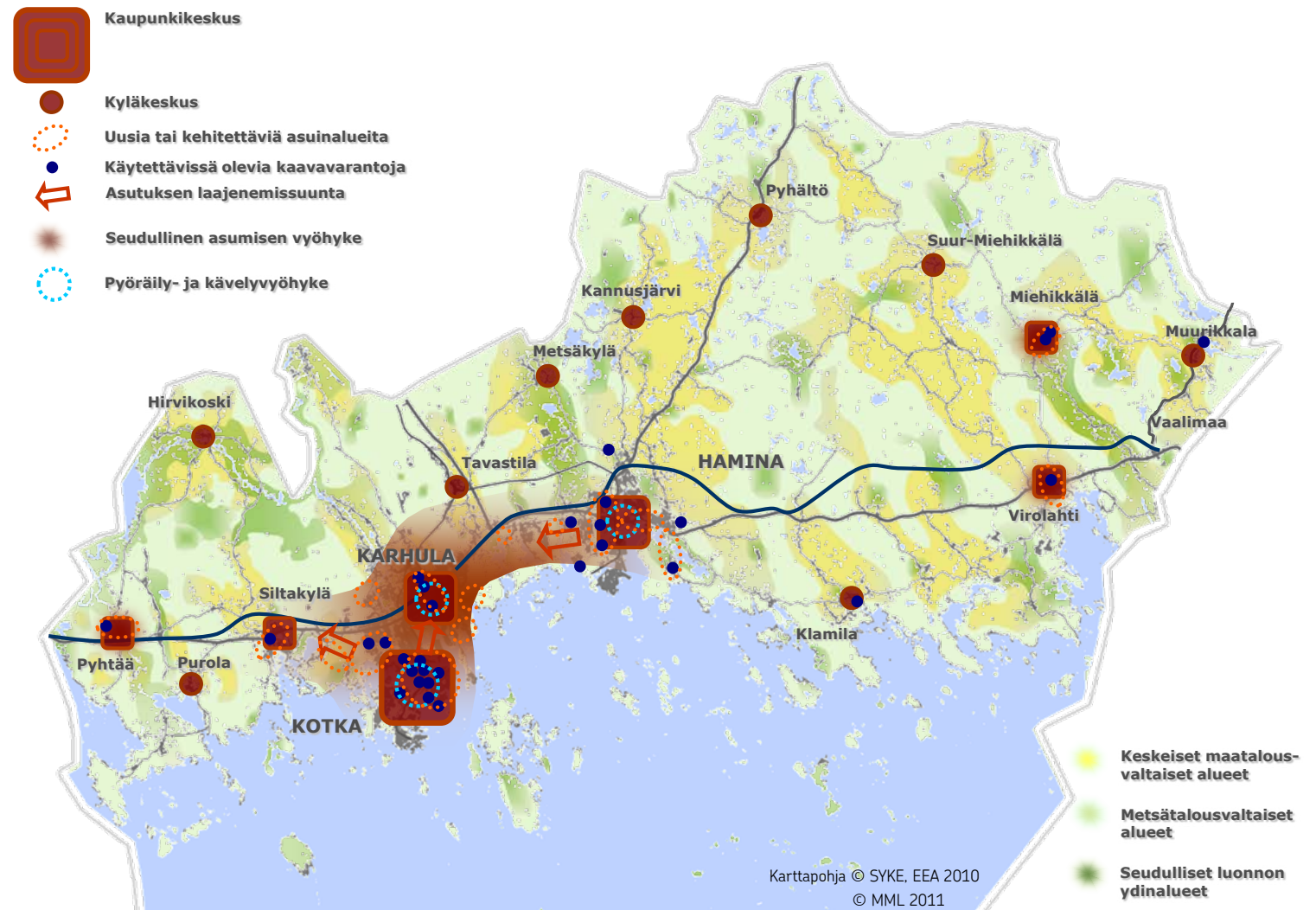
Siltakylä-Kotka-Karhula-Hamina-vyöhyke muodostaa seudun toiminnallisen keskuksen ja yhtenäisen kaupunkivyöhykkeen.

Asuminen ja maankäyttö

Asuinrakentaminen kohdistetaan yhtenäiselle kaupunkivyöhykkeelle ja maaseutu-vyöhykkeellä kuntakeskuksiin ja elinvoimaisiin kyliin. Ensisijaisesti vahvistetaan nykyistä yhdyskuntarakennetta painottaen monipuolisten liikkumismahdollisuuksien alueita ja joukkoliikenteen reittejä. Uusia asuinalueita haetaan aktiivisesti yhtenäisen kaupunkivyöhykkeen sisälle nykyistä rakennetta tiivistäen. Mikäli nykyistä rakennetta laajennetaan, se on toteutettava strategisten päälinjausten mukaisesti.

Monta tapaa kehittää asumista

Kaupunkiseudun nykyinen rakenne mahdollistaa seudun kehittämisen monin tavoin pitkälle tulevaisuuteen. Ensiksi hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti olemassa olevat kaavavarannot. Toiseksi kehitetään seudulla olemassa olevia asuinalueita houkuttelevammiksi, ja lisätään niiden rakentamismahdollisuuksia. Näiden alueiden mahdollisuuksien hyödyntäminen edellyttää kaavamuutoksia. Kolmanneksi

yhtenäisen kaupunkialueen sisällä on runsaasti alueita, jotka voidaan ottaa käyttöön tai hyödyntää nykyistä paremmin yleis- ja asemakaavoituksen avulla.

Viihtyisät asuinalueet

Asuinalueiden suunnittelussa ja kehittämisessä kiinnitetään erityistä huomiota laatuun ja alueiden viihtyisyyteen. Merellisyys ja luonnonläheisyys ovat seudun selkeitä vahvuuksia, joita hyödynnetään aktiivisesti asuinalueiden suunnittelussa. Ranta-alueita, puistoja ja muita virkistys-alueita ja -reittejä korostetaan ja niiden viihtyisyydestä huolehditaan, jotta seudun vetovoima vahvistuu myös tulevaisuudessa. Tiiviiden asuinalueiden vastapainoksi yhtenäisellä kaupunkivyöhykkeellä on säilytettävä rakentamattomia virkistys- ja luontoalueita, jotka muodostavat yhtenäisen viheralueiden verkoston.

Maaseudulla asumista ohjataan kuntakeskuksiin ja elinvoimaisiin kyliin

Maaseutuvyöhykkeellä asumista ohjataan aktiivisesti kuntakeskuksiin ja elinvoimaisiin kyliin. Näitä ympäröivillä

maaseutualueilla rakentamisen tulee kytkeytyä perinteisten maa- ja metsätalouselinkeinojen tai matkailun toteuttamisedellytysten parantamiseen. Muuta kuntakeskusten ja kylien ulkopuolista hajakenttämistä vältetään. Toimintaperiaate tukee seudun maaseutumaisten alueiden elinvoimaisuutta ja liikkuvien palvelujen toteutumisedellytyksiä tulevaisuudessa. Se mahdollistaa päivittäiset toiminnot kävely- ja pyöräilyetäisyydellä kodoista ja tukee esimerkiksi koulujen, kauppojen ja muiden palveluiden säilymistä kuntakeskuksissa ja kylissä. Harvemmin tarvittavissa palveluissa ja muissa toiminnoissa maaseutuvyöhyke tukeutuu seudun yhtenäiseen kaupunkivyöhykkeeseen. Maaseutuvyöhykkeen elinvoimaisuuden edistäminen edellyttää kaavoitusta, jolla kuntakeskuksiin ja kyliin luodaan rakennuspaikkoja yrityksille ja asukkaille.

Uusia tai kehitettäviä asuinalueita:

- Pyhtää: Kirkonkylä, Siltakylä ja Heinlahti
- Kotka: Karhuvuori, Kotkansaari, Karhula, Räski, Perävarppi, Kaukola-Pihkoo ja Kaarniemi
- Hamina: Keskusta, Vilniemi, Poitsila, Poitsilan puro, Länsi-Seppälä, Salminranta ja Jähinniemi
- Virolahti: Virojoki ja Pajulahti
- Miehikkälä: Miehikkälän kirkonkylä

Käytettävissä olevia kaavavarantoja

(osa alueista edellyttää ajantasaisuuden arviointia tai lisäsuunnittelua)

- Pyhtää: Kirkonkylä ja Siltakylä
- Kotka: Alahovi, Raittien alue, Karhunkatu, Ketunpolku, Pirosevuori, Keskussairaalan ympäristö, Hovinsaari, Valkamakatu, Satamakatu, Tornatorintie, Tieto-/Laulumiestalon alue, Hirssaari, Urheilijankatu ja Mäntykatu
- Hamina: Summa-Hillonlahden pohjoispuoli, Hillo, Mustavuori, Pohjois-Poitsila, Murronmäki, Ruukki, Ajuksenkallio ja Vilniemi
- Virolahti: Virojoki ja Klamila
- Miehikkälä: Suur-Miehikkälä ja Muurikkala

Ensisijaisesti vahvistetaan nykyistä yhdyskuntarakennetta painottaen monipuolisten liikkumismahdollisuuksien alueita ja joukkoliikenteen reittejä.

Liikenne

E18 avaa uudet mahdollisuudet

Kotkan-Haminan seudun liikennejärjestelmä on vahvasti itä-länsisuuntainen, ja seudullinen rakenne tukeutuu E18-kehityskäytävään. Jatkossa seututieksi muuttuvan valtatie 7:n merkitys korostuu erityisesti seudun sisäisessä liikenteessä, ja se mahdollistaa myös nykyistä paremmin kevyt- ja joukkoliikenteen kehittämisen kohteissa, joissa maankäytöstä aiheutuu riittävä liikennekysyntä. Pohjois-eteläsuunnan tärkeimmät yhteydet suuntautuvat Kouvolaan ja Lappeenrantaan. Jatkossa myös Vaalimaalta Lappeenrantaan suuntautuvan liikenteen kasvuun on varauduttava, koska E18-tien valmistuminen lisää reitin houkuttelevuutta. Seudun satama- ja logistiikka-toimintojen tukemiseksi on varmistettava sujuvat tie- ja raideyhteydet satama- ja teollisuusalueille. Kouvolaan suuntautuvan raideliikenteen lisäksi seudun yhdyskuntarakenteessa varaudutaan Helsinki-Pietari-radan toteutumiseen.

Edistetään kestävien liikkumismuotojen käyttöä

Seudun liikenneympäristöä kehitetään kestäviä liikkumismuotoja korostaen. Yhtenäisellä kaupunkivyöhykkeellä tavoitteena on ympäristö, jossa päivittäisten asioiden hoitaminen on mahdollista kevyt- ja joukkoliikenteellä ja perheet tulevat toimeen yhdellä autolla. Asuminen, työpaikat ja palvelut ohjataan yhtenäisellä kaupunkivyöhykkeellä keskustojen jalankulkuyöhykkeille, niiden lähialueille ja nykyisten joukkoliikennekäytävien läheisyyteen. Muilla alueilla tukeudutaan kuntakeskuksiin.

Työpaikka- ja palvelukeskittymien tulee olla asuinalueilta hyvin saavutettavissa kevyt- ja joukkoliikenteellä. Pyöräilyn kannalta toimivassa rakenteessa asuin- ja työpaikkavyöhykkeiden etäisyys on maksimissaan 3–5 kilometriä ja joukkoliikenteen kannalta toimiva etäisyys on 5–10 kilometriä. Siltakylä-Kotka-Karhula-vyöhykkeellä ja Haminan alu-

eella toteutetaan kattava kevytliikenteen verkosto. Kuntakeskusten, Haminan ja Kotka-Karhula-vyöhykkeen välillä joukkoliikenteessä tuotetaan työssäkäyntitasoinen joukkoliikenne. Nämä toimenpiteet edistävät jalankulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kasvua sekä joukkoliikenteen kustannustehokkuutta ja vähentävät riippuvaisuutta henkilöautosta. Lisäksi kävelyyn ja pyöräilyyn rohkaistaan luomalla keskusten, taajamien ja kylien lähiympäristöistä turvallisia ja kaupunkikuvallisesti korkeatasoisia elinympäristöjä.

Maaseutuvyöhykkeellä joukkoliikenteen tavoitteena on peruspalvelutaso, mikä tarkoittaa vähintään päivittäisten asiointivuorojen toteutumista. Vuorotarjontaa lisäävät kaupunkiseutujen väliset linjat Helsinkiin, Kouvolaan, Lappeenrantaan ja Pietariin. Liikkumisen tasa-arvon toteutumiseksi maaseutuvyöhykkeellä edistetään E18-tietä pitkin kulkevia nopeita

joukkoliikenneyhteyksiä sekä niitä tukevia liityntäreittejä ja -pysäköintialueita.

Liikenteen solmukohdat

Joukkoliikenteen merkityksen kasvu, kaupunkien ja seudun sisäisten liikenneyhteyksien kytkeminen kaukoliikenteeseen ja erilaisten liikkumismuotojen muodostamien joustavien matkaketjujen edistäminen nostavat esiin liikenteellisiä solmukohtia. Ne ovat myös potentiaalisia kaupan, palvelujen ja muiden keskustatoimintojen sijainteja. Kotkan ja Haminan keskustat sekä Karhula muodostavat tällaisia erityisympäristöjä. Näiden joukkoliikenteen solmukohtien saumaton toiminta edistää arjen sujuvuutta ja lisää seudun houkuttelevuutta. Siksi niiden toimintaa tulee kehittää kokonaisvaltaisesti. Kotka-Kouvola-rautatieyhteyden korostuessa myös Kymin-

linnan merkitys seudullisena joukkoliikenteen solmukohtana kasvaa.

Seudun yhdyskuntarakenteen eheyden, joukko- ja kevytliikenteen toimivuuden ja Kotkan keskustan saavutettavuuden kannalta Kotkansaaren itäisen yhteyden toteutumista tulee edistää pitkän tähtäimen maankäytön suunnittelulla.

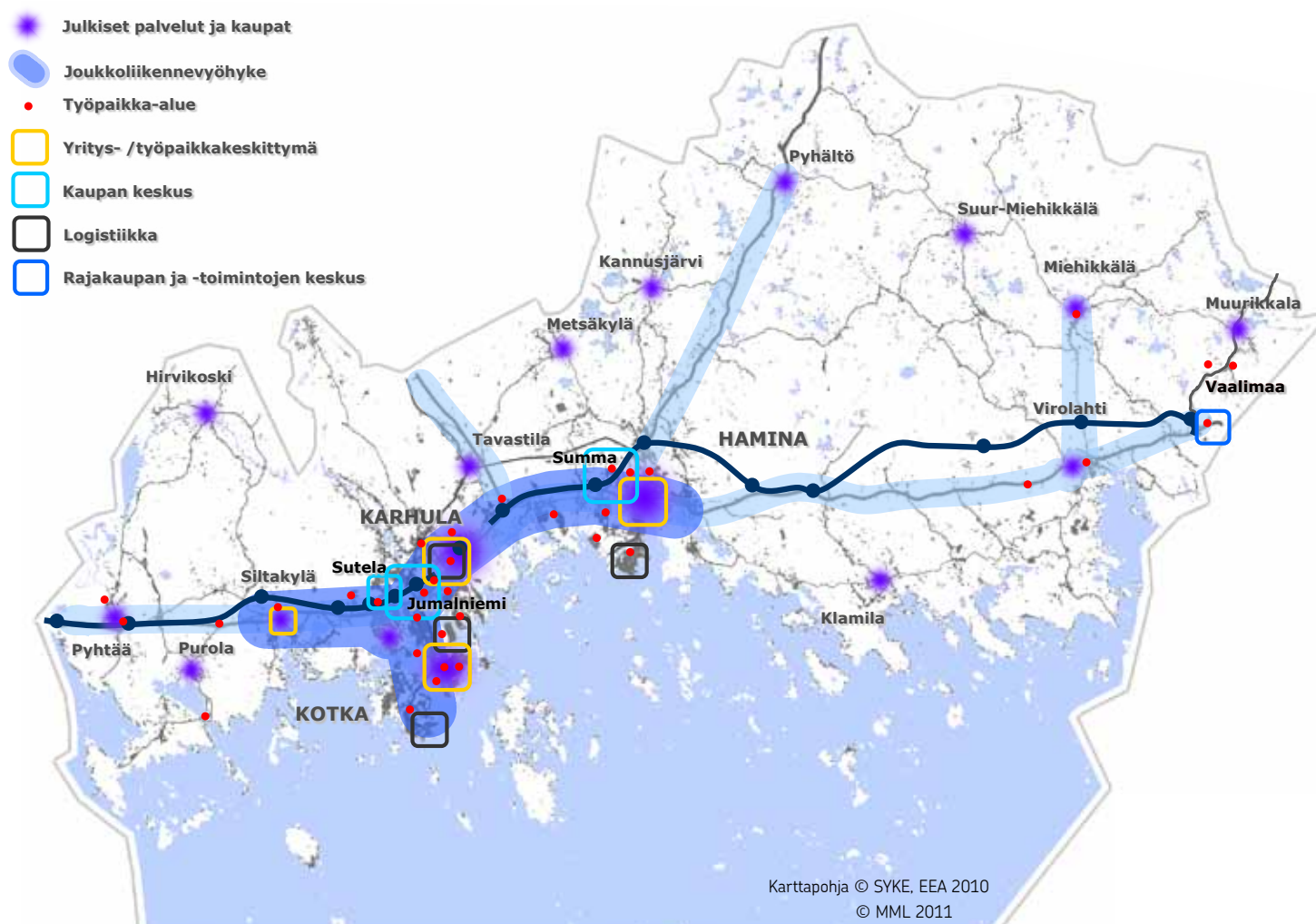
*Seudun liikenneympäristöä
kehitetään kestäviä
liikkumismuotoja
korostaen.*

Palvelut ja elinkeinot

Asumisen, kaupan, palvelujen ja työpaikkojen keskinäinen vetovoima on ajan kuluessa muokannut seudun palvelu- ja työpaikkarakenteen yhtenäisen kaupunkivyöhykkeen alueelle keskittyneeksi. Myös kuntakeskusten vetovoima on riittänyt kaupallisten ja julkisten peruspalvelujen ylläpitoon. Suuret kaupan hankkeet on toteutettu kaupunkikeskuksiin ja niiden välittömään läheisyyteen. Tämä on yhdyskuntarakenteen tiiveyden ja kestävä kehityksen kannalta myönteinen lähtökohta.

Suuret kaupan hankkeet kestävien liikumismuotojen saavutettaviin

Suuret kaupan hankkeet ohjataan ensisijaisesti keskuksiin tai yhtenäisen kaupunkitaajaman alueelle kestävien liikumismuotojen saavutettaviin. Kaupan kilpailukyvyyn ja vetovoiman parantaminen edellyttää olemassa olevien keskusten kehittämistä niin laadun ja tarjonnan kuin saavutettavuudenkin osalta. Uudet

hankkeet tulee mahdollisuuksien mukaan keskittää nykyisiä keskuksia vahvistamaan.

Kaupan ja palvelujen kysyntää kasvattaa erityisesti E18-tien välittämä liikennevirta. Matkailijat hakevat jatkossa yhä enemmän monipuolista ympäristöä ja elämyksellistä ostosmatkailua: pysähtymisen syy ei ole yksin kauppa, vaan mukava ja kiinnostava paikka, jossa myös ostokset onnistuvat. Tämän vuoksi kaupunkikeskusten elinvoimasta ja kehittämisestä on huolehdittava kaikissa olosuhteissa. Kehityskuvan periaatteena on, että E18-tien potentiaali hyödynnetään kehittämällä yhtenäisellä kaupunkivyöhykkeellä palvelukokonaisuuksia, jotka houkuttelevat pysähtymään ja tutustumaan seutuun muutaman päivän ajan. Vaalimaalla ja E18-tien muilla palveluvyöhykkeillä painopiste on matkailuun liittyvän ostospotentiaalin hyödyntämisessä eli ohikulkevan liikenteen pysäyttämässä ja palvelemisessä. Erityisesti Venäjältä saapuvan ostovoiman varassa kehitetään Summan ja Vaalimaan kaupallisia alueita.

E18 kasvattaa maaseudun tuotteiden kysyntää

E18-tie kasvattaa myös maaseudun tuotteiden kysyntää: matkailu- ja luontopalvelujen, erityisesti puhtaan ruoan kysyntää. Työpaikat tuovat maaseudulle myös asukkaita, mikä parantaa maaseudun kylien edellytyksiä säilyttää kaupalliset ja julkiset palvelut lähellä. Kylien asukaskannan ja elinkeinojen kehittäminen vaatii elinvoimaisten kylien tunnistamista ja maankäytöllisten edellytysten luomista kaavoituksella. Kehittyviä kyliä voivat olla esimerkiksi kartalla osoitetut kylät, joissa on koulu ja kauppa. Kotkan ja Haminan kaupunkikeskusten läheiset kyläalueet on käsitelty osana kaupunkitajamaa.

Uusia työpaikkoja kaupunkivyöhykkeelle

Uusia työpaikka-alueita kehitetään erityisesti yhtenäisellä kaupunkivyöhykkeellä, mutta myös E18:aan tukeutuen asutus-

keskusten yhteyteen sekä raja-alueen tuntumaan. Työpaikka-alueiden monipuolisuudella luodaan kykyä vastata nopeasti erilaisten yritysten tarpeisiin. Seudulle luodaan yhteinen markkina ja yhteiset pelisäännöt sijoittuville yrityksille.

Liikkuvien palvelujen merkitys kasvaa

Julkiset palvelut keskittyvät erityisesti Kotkan ja Haminan kaupunkikeskuksiin sekä Kymenlaakson keskussairaalan alueelle, mutta myös kuntakeskuksissa on mahdollista tarjota muun muassa terveydenhuollon peruspalvelut kiinteitä palvelupisteistä. Liikkuvien palvelujen osuus seudun palveluista tulee jatkossa kasvamaan. Yhteiset palvelubussit voivat kiertää seudun kyläalueilla, joissa kiinteitä palveluja ei ole tarjolla.

Matkailijat hakevat jatkossa yhä enemmän monipuolista ympäristöä ja elämyksellistä ostosmatkailua.

Seudullisen suunnittelun toimintamalli

Kotkan-Haminan seudullisen suunnittelun toimintamalli mahdollistaa yhdyskuntarakenteen kokonaisvaltaisen suunnittelun. Toimintamalli avaa maankäytön, asuminen, liikenteen ja palvelut suunnittelulle yhtäaikaaisesti. Samalla se kytkee MALP-suunnittelun tiiviimmin osaksi elinkeinoelämän prosesseja. Monet arjen toiminnot ja ympäristöstä esille nousevat kysymykset ovat alueellisia, eivätkä ne noudata kuntarajoja. Suunnittelumalli tuottaa tietoa seudun yhdyskuntarakenteesta ja alueen kehittämistä kokonaisuutena. Se syventää kuntien yhteistyötä ja tukee yhteisten tavoitteiden asettamista ja saavuttamista. Malli auttaa ja tehostaa kuntien omaa suunnittelua.

Lähtökohtana kehityskuva

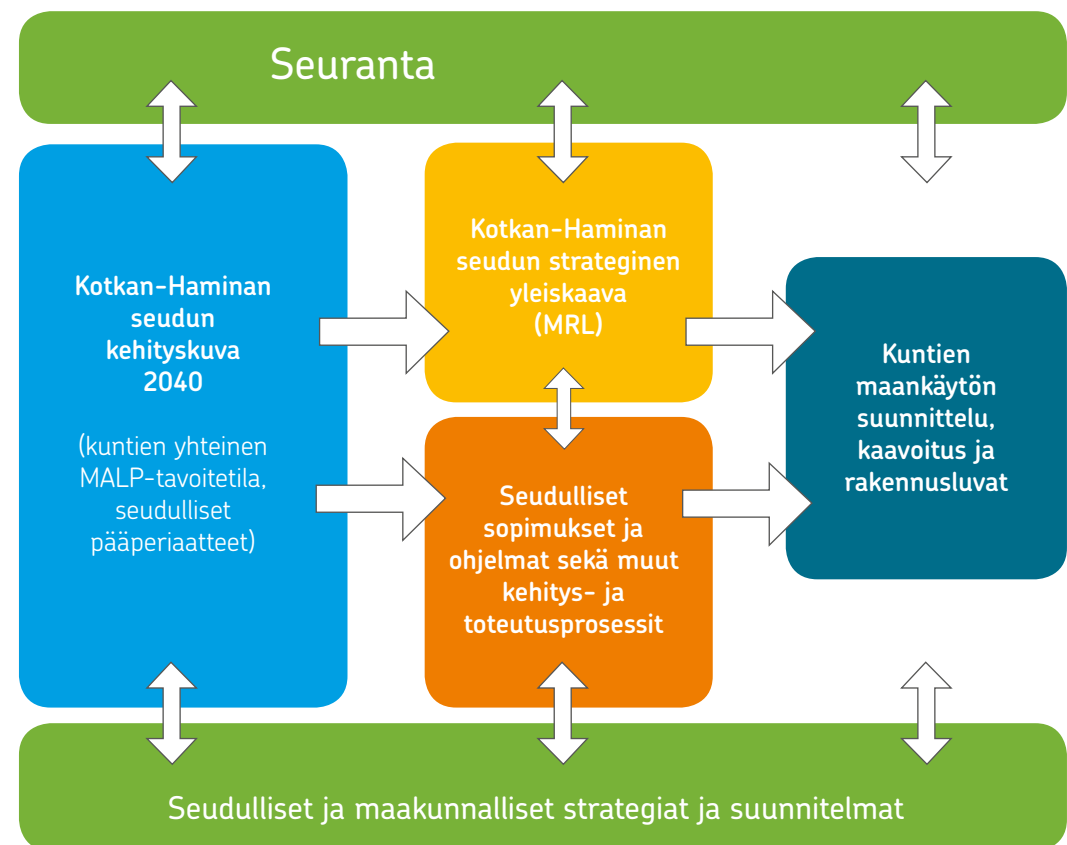
Toimintamallin lähtökohtana on Kotkan-Haminan seudun kehityskuva. Siinä sovitaan seudun yhteinen vuoteen 2040 tähtäävä tavoitetila ja keskeiset MALP-periaatteet. Toteutuakseen kehityskuva edellyttää kuntien yhteisten toiminta-

tapojen tarkempaa määrittelyä ja niihin sitoutumista. Seudullisten toimintatapojen tarkempi määrittely lähtee liikkeelle seudullisen kaavoituksen, sopimusten, poliittisten ohjelmien ja kehityshankkeiden kautta (mm. asuntopolitiikka, maankäyttöpolitiikka, hajarakentamisen pelisäännöt ja E18-kehityskäytävä). Yhteisesti tavoiteltavat seudulliset päämäärät konkretisoituvat kuntakohtaisen maankäytön suunnittelun, kaavoituksen ja rakennuslupien kautta.

Jatkuva seuranta

Kehityskuvan toteutumista seurataan jatkuvasti, ja se arvioidaan tarkemmin valtuustokausittain. Eri arviointikierroksilla voidaan painottaa eri näkökulmia tulevaisuuden tarpeiden mukaan. Jatkuva seuranta toteutetaan arvioimalla kaavoituksen ja hankkeiden seudullisia vaikutuksia sekä niiden suhdetta kehityskuvaan ja muihin seudullisiin suunnitelmiin ja sopimuksiin. Arviointien perusteella kehityskuvaa päivitetään tai laaditaan tarvittaessa uudelleen.

Kotkan-Haminan seudullisen suunnittelun toimintamalli

Seutusuunnittelusta vastaa Kassu

Seudullisen suunnittelun sisällöllisestä valmistelusta ja seurannasta vastaa kuntien yhteinen Kassu-työryhmä. Samalla se kytkee seutusuunnittelun muihin suunnitteluprosesseihin ja hankkeisiin. Kassu toimii myös esittelijänä seutuvaliokunnalle ja -valtuustolle. Kassu-työryhmän sihteerinä ja seutusuunnittelun koordinaattorina työskentelee seutusuunnittelija, jonka työnantaja on Cursor Oy. Kassun ja Cursor Oy:n yhteistyöllä kytetään seudun kehittämissyhtiön elinkeinoelämän kehittämis- ja hankeosaaminen seudulliseen suunnitteluun.

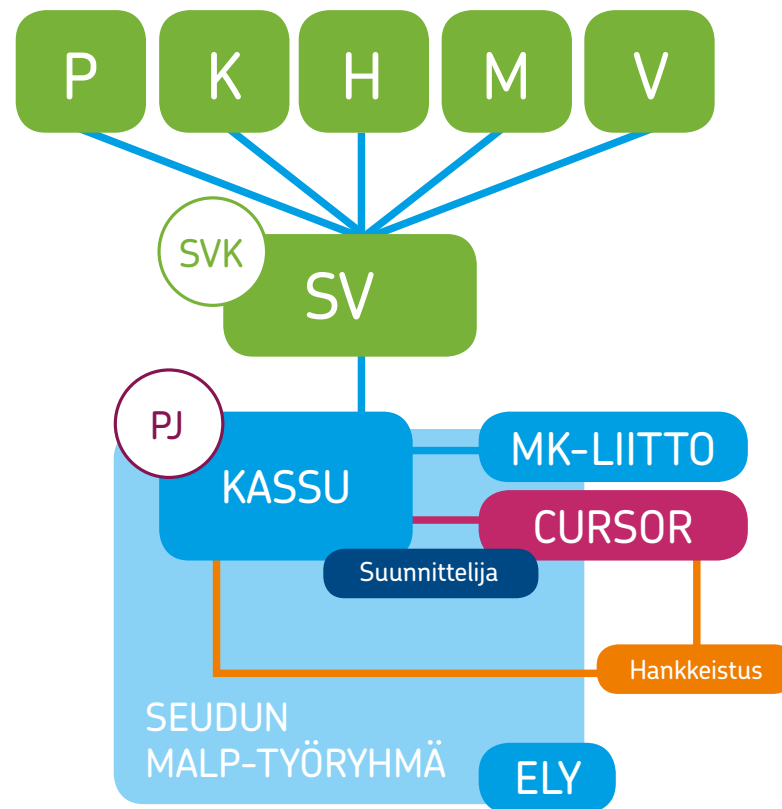
Toimiala-asiantuntemus MALP-ryhmästä

Tiiviissä yhteistyössä Kassun kanssa työskentelee seudun MALP-työryhmä. Ryhmän keskeinen tehtävä on tuoda prosessiin oma toimiala-asiantuntemuksensa, käydä keskustelua kuntien ja toimialojen välillä sekä tuottaa sisältöä. Yhdessä Kassun kanssa se kytkee seutusuunnit-

telun osaksi kuntien omaa suunnittelua ja seuraa suunnitelmien toteutumista. Ryhmä koostuu seudun kuntien johtavista virkamiehistä sekä Kymenlaakson liiton ja Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen edustajista. Tarvittaessa ryhmää voidaan täydentää. Ryhmästä voidaan myös muodostaa tilapäisesti pienempiä työskentelyryhmiä.

Seutuvaliokunta seuraa ja ohjaa hankkeen etenemistä ja esittelee päätöshetköt kuntien päättäjistä koostuvalle seutuvaltuustolle. Valtuuston tehtävänä on seurannan ja ohjauksen lisäksi varmistaa seutusuunnittelun riittävä resursointi. Suunnittelusta kumpuavia osakokonaisuuksia pyritään aktiivisesti hankkeistamaan yhteistyössä Kassun ja Cursor Oy:n kanssa.

Kotkan-Haminan seudullisen suunnittelun organisoituminen

Julkaisija: Cursor Oy, Kotkan-Haminan seudun kehittämissyhtiö
Julkaisu vuosi: 2012
Toimitus ja taitto: Mainostoimisto 4F Oy
Kuvat: Haminan kaupunki, Kotkan kaupunki, Juha Kärkkäinen,
iStockphoto, Scandinavian Stock Photo
Sisältö: Kassu, Strafica Oy, FCG Finnish Consulting Group Oy, SYKE

